

CASE STUDY

PARTICIPATIE DURGERDAM: EEN JAAR SAMEN OPTREKKEN

Karen Span*

■ Een jaar vol colleges, ateliers, overleggen en persoonlijke gesprekken: het dorp Durgerdam kijkt terug op een intensief jaar participatie waarin bewoners en drie overheden samen zijn opgetrokken. Voornaamste doel: letterlijk sámen werken aan een oplossing op het gebied van waterveiligheid. Daarnaast werd ook een plan voor de openbare ruimte aan het project toegevoegd. En hoewel het proces nog lang niet is afgerond, ligt er inmiddels wel een eerste resultaat in de vorm van een Integraal Ruimtelijk Programma Durgerdam.

Het kwam nog niet eerder voor dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland op deze manier als drie-eenheid samenwerkten. De organisaties spraken af te willen komen tot een gezamenlijk ontwerp voor zowel waterveiligheid als de inrichting van de openbare ruimte. Het idee voor een integraal programma kwam tot stand toen in 2017 werd besloten een jaar extra tijd te nemen voor de participatie rondom de waterveiligheid en dijkversterking in Durgerdam – in dit extra jaar zou meteen het ontwerp voor de openbare ruimte meegenomen kunnen worden.

Dijkwandeling en colleges waterveiligheid

Het extra jaar participatie ging van start met een dijkwandeling: bewoners, onafhankelijke experts en het kernteam vanuit de drie overheden maakten kennis met elkaar en met dat wat centraal staat: de dijk, het beschermd dorpsgezicht en de authentieke elementen als de kapel en de haven. Vervolgens werden werkgroepen samengesteld op basis van belangstelling voor verschillende thema's. In de eerste weken van 2018 werd daarbij de nadruk gelegd op nut en noodzaak van de dijkversterking (of eigenlijk: het werken aan een oplossing voor de waterveiligheidsopgave). In een reeks zogenoemde collegeavonden ('lessen' over waterveiligheid) gingen verschillende experts in gesprek met bewoners over de techniek van waterveiligheid en de specifieke situatie in Durgerdam. Met behulp van veel gegevens, veel grafieken en veel formules werden

zoveel mogelijk vragen vanuit de zaal beantwoord, van 'Hoe wordt nu precies bodemdaling, zetting en klink gemeten?' tot 'Leg eens uit welke invloed een storm met noordwestenwind heeft op de golven bij Durgerdam?'. Er werd meegeschreven, meegerekend en meegedacht, soms tot middernacht aan toe. Het uiteindelijke resultaat leidde tot een collegebundel waarin alle technische elementen stap voor stap zijn toegelicht. Een naslagwerk voor bewoners en deskundigen, dat daarnaast als basis diende voor het formuleren van uitgangspunten voor de waterveiligheidsoplossing.

Ondertussen werd er, naast het spoor van nut en noodzaak van de dijkversterking, een parallel spoor gevolgd: dat van het afwegingskader. Het afwegingskader maakt inzichtelijk wie waarover beslist en beschrijft de kaders waarin bestuurders hun besluit nemen. Het doel van dit spoor was bij te dragen aan transparante besluitvorming. Tijdens deze bijeenkomsten werd besproken hoe bestuurders argumenten afwegen en hoe beleid wordt toegepast. Er werd gewerkt aan door het dorp geformuleerde vragen als 'Hoe toets je ruimtelijke kwaliteit?' en 'Hoe verhouden beleidsregels (van de provincie, van de gemeente, van het hoogheemraadschap) zich tot wensen vanuit het dorp?', maar ook 'Op welke manier krijgen belangen van organisaties als Natuurmonumenten of de watersportvereniging een plek in het uiteindelijke plan?'. Samen met de overheden en andere betrokken partijen zijn hierop antwoorden geformuleerd. Dit spoor is na een aantal sessies afgerond met een document waarin het afwegingskader wordt beschreven.

* **Karen Span** is zelfstandig communicatieadviseur en maakt deel uit van het kernteam van het project Participatie Durgerdam.

Wensen en ambities integraal samenvoegen

Tenslotte was er nog een derde spoor met bijeenkomsten, waar de verschillende wensen en ambities integraal samenkwamen: zowel wensen en ambities van inwoners als van overheden en andere belanghebbenden. Waterveiligheid maakte hier een groot onderdeel van uit, maar ook thema's als verkeer en parkeren en natuur en recreatie kwamen aan bod. Met hulp van landschapsarchitecten is gewerkt aan de verbeelding van diverse ideeën voor oplossingsrichtingen voor waterveiligheid en openbare ruimte. Hoe zou een dijk met een bredere buitenberm eruit kunnen zien? Wat is de impact van een hogere dijk op het uitzicht vanuit huis? Wat voor beeld zou een dijk zonder geparkeerde auto's opleveren? Deze bijeenkomsten vonden plaats in de vorm van ontwerp ateliers met ruimte voor verrassende ideeën en brainstormsessies. Op basis van de input is gewerkt aan schetsontwerpen. Halverwege is de tussenstand gepresenteerd met een expositie waar alle bewoners hun reactie op konden geven. Deze drie sporen (waterveiligheid, afwegingskader, schetsen en ontwerpen) zijn omgezet naar uitgangspunten en voorstellen voor de verdere uitwerking van de dijkversterking en van de openbare ruimte in formele documenten voor de inspraak. Dit heeft de vorm gekregen van een Integraal Ruimtelijk Programma (IRP).

Onafhankelijk participatieleider

Om het proces zo goed mogelijk in te richten werd een participatieleider benoemd: een onafhankelijk expert met alle aandacht voor de participatie in het algemeen en de belangen van de betrokken partijen en het contact tussen mensen in het bijzonder. Tom den Boer (WesselinkVanZijst) was namens het kernteam een jaar lang het gezicht van het participatieproces. Tom: "Als participatieleider heb je de opdracht te zorgen dat de participatie op een goede manier wordt vormgegeven. Werken aan vertrouwen tussen betrokken partijen, zorgen dat het project voor iedereen navolgbaar is en erop toezien dat het proces transparant verloopt, het samen eens worden over de feiten en meer. Ik ben het afgelopen jaar met heel veel mensen in contact geweest, puur om te weten wat er speelt en om te waarborgen dat mensen antwoord op hun vragen krijgen, dat er dialoog is over gedachten en voorstellen van belanghebbenden en dat de informatie openbaar beschikbaar is en dat men laagdrempelig bij mij en bij ons team terecht kan. Op die manier hebben we mooie stappen kunnen zetten in het participatieproces. Ik heb vooraf gezegd dat dit proces wat mij betreft is geslaagd als we met z'n allen vertrouwen hebben in een mooi integraal

Foto: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

programma, waarin waterveiligheid en inrichting van de openbare ruimte zijn opgenomen. En hoewel het proces ook dit jaar nog verder gaat, heb ik zeker het gevoel dat het resultaat tot nu toe de inspanning waard is geweest."

"Nu draagvlak, straks een dijk om trots op te zijn"

Naast individuele bewoners zijn ook Dorpsraad Durgerdam en Centrale Dorpenraad Landelijk Noord nauw bij het proces betrokken. Yvonne Breedijk (Centrale Dorpenraad): "Een dijkversterkingsopgave in een dorp met zoveel monumenten is geen gemakkelijke opgave. Er werd al jaren over gesproken maar toen de plannen concreet werden, bleek duidelijk dat veel bewoners zich niet in de voorgestelde oplossing konden vinden. In het hernieuwde participatieproces waar alle ruimte was voor vragen zijn we gezamenlijk op zoek gegaan naar de beste oplossing. Er moet nog veel uitgewerkt worden maar er ligt nu een integraal ruimtelijk plan waar draagvlak voor is. Met straks een dijk om trots op te zijn."

Participatie Durgerdam in het kort

Om te komen tot een gedragen oplossing voor de waterveiligheid in Durgerdam is besloten om het proces op te delen in drie sporen: een spoor over nut en noodzaak van dijkversterking, een spoor over transparante besluitvorming en een spoor over ontwerp en innovatie. Voor elk spoor is een werkgroep samengesteld van experts, bewoners en andere betrokkenen die in een reeks bijeenkomsten samen werkten aan vragen en ideeën. Door het proces eerst op te delen in deze drie sporen en deze later samen te voegen in een integraal programma zijn alle te nemen stappen transparant en navolgbaar gemaakt. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk document (het IRP) waar alle partijen achter staan.